

Smisleno uključivanje učenika u rad škole

LANA JURMAN, CMS

PULA, 03.09.2019.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Švicarsko - hrvatski
program suradnje

Program sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Stajališta izražena u ovoj prezentaciji isključiva su odgovornost Udruge Zelena Istra
i ne odražavaju nužno stajalište Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

„Smisleno uključivanje učenika je proces kojim se oni kao partneri uključuju u svaki aspekt promjene škole s ciljem jačanja njihove predanosti obrazovanju, zajednici i demokraciji”.

◦ *Adam Fletcher*

- *Velik dio sadržaja prezentacije prilagođen je iz priručnika Fletcher, Adam. (2005). Meaningful Student Involvement Guide to Students as Partners in School Change.*

- Demokratičnost unutar obrazovne institucije označava razinu sudjelovanja svih njenih članova u donošenju odluka, naglašavajući odgovornost svih prema zajedničkom cilju.
- Učenici moraju postati partneri učiteljima i ravnateljima u školskom planiranju.
- **Učeći o pravima i odgovornostima unutar škole, oni počinju razumijevati svoju građansku ulogu u društvu.**

Konvencija o pravima djeteta

članak 12.

1. Države stranke osigurat će djetetu koje je u stanju oblikovati vlastito mišljenje, **pravo na slobodno izražavanje svojih stavova o svim stvarima koje se na njega odnose, te ih uvažavati u skladu s dobi i zrelošću djeteta.**
2. U tu svrhu, djetetu se izravno ili preko posrednika, odnosno odgovarajuće službe, mora osigurati da bude saslušano u svakom sudbenom i upravnom postupku koji se na njega odnosi, na način koji je usklađen s proceduralnim pravilima nacionalnog zakonodavstva.

članak 13.

1. Dijete ima **pravo na slobodu izražavanja**; to pravo mora, neovisno o granicama, uključivati slobodu traženja, primanja i širenja obavijesti i ideja svake vrste, usmeno ili pismeno, tiskom ili umjetničkim oblikovanjem ili kojim drugim sredstvom prema izboru djeteta.
2. Uživanje ovoga prava može biti podvrgnuto samo onim ograničenjima koja su određena zakonom i koja su prijeko potrebna: a) radi zaštite prava i ugleda drugih, ili b) radi zaštite nacionalne sigurnosti ili javnog poretka (ordre public), javnog zdravlja ili morala.

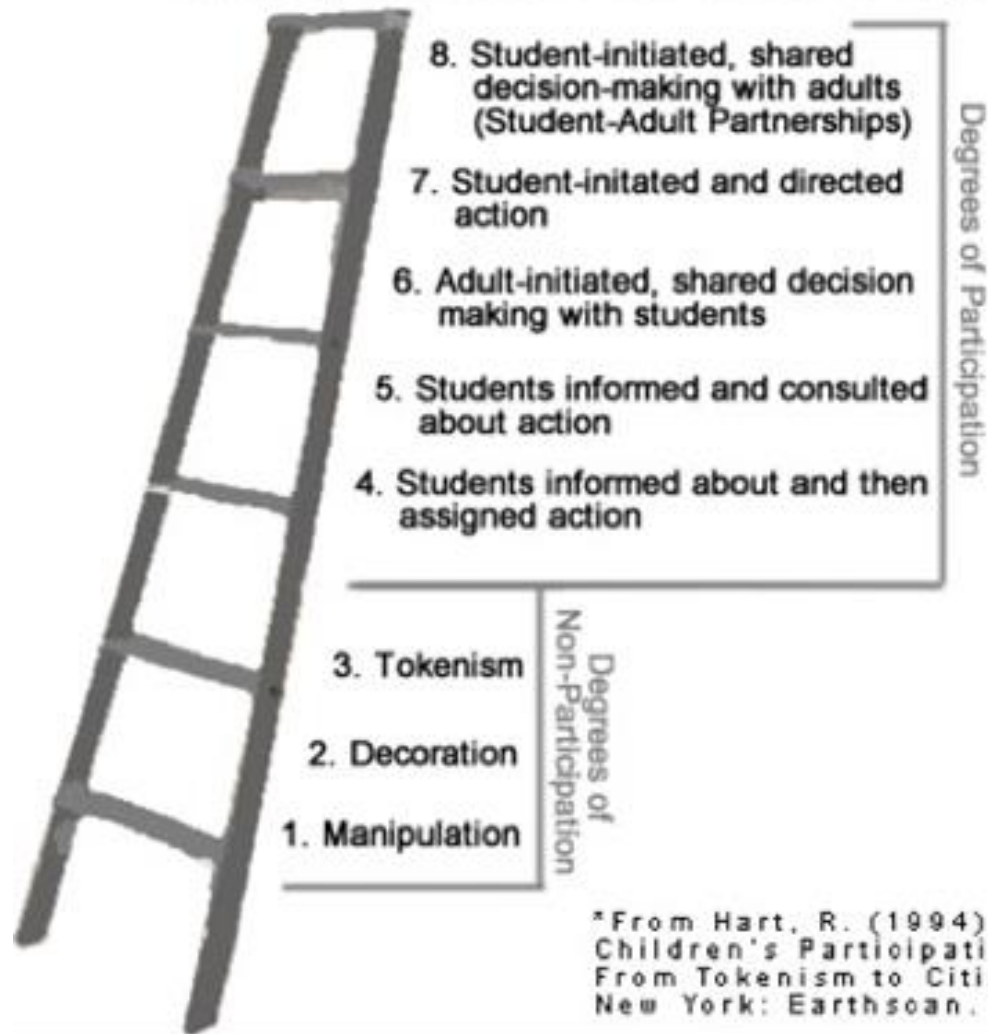
Kada je uključivanje učenika u rad škole smisleno:

- učenici su saveznici i partneri odraslima u poboljšavanju škola;
- učenici su osposobljeni da osmišljavaju kreativna rješenja na izazove kojima se škola susreće u području učenja, podučavanja, vodstva;
- školski su kolektivi odgovorni direktnim korisnicima škole – učenicima;
- kada su partnerstva učenika i kolektiva važna stavka održivog i sistemskog pristupa transformaciji škola.

Roger Hart u svom je djelu 'Children's Participation: From Tokenism to Citizenship' prilagodio vizualno zanimljiv model razina uključenosti učenika u školsko odlučivanje koji služi procjeni stanja unutar aktivnosti/projekata...

The Ladder of Student Involvement in School

Adapted by Adam Fletcher from the work of Roger Hart*

*From Hart, R. (1994)
Children's Participation:
From Tokenism to Citizenship.
New York: Earthsoan.

Važan princip je sloboda izbora: programi trebaju biti osmišljeni tako da maksimiziraju priliku za svako dijete da odabere sudjelovati u skladu s najvišom razinom svojih sposobnosti/mogućnosti.

1) Manipulacija – odrasli koriste učenike za promociju svojih ciljeva **pretvarajući se da su ciljevi osmišljeni od strane učenika.** (Primjer - Predškolci nose transparente na prosvjedima; „dječji dizajn” igrališta (nisu uključeni u proces analize, nije transparentno predstavljen odraslima, djeca ne znaju kako su njihove ideje korištene).

„Smatram da je neprimjereno na takav način koristiti djecu u borbi za ciljeve odraslih, odnosno ciljeve dijela građana koji žele potpunu zabranu pobačaja, čime ograničavaju prava žena u određenom segmentu života. Time se djecu iskorištava kako bi se prenijela određena aktivistička poruka, koja nema veze s njima niti je ona mogu razumjeti, pa u tome prepoznajemo i manipulaciju djecom” - stav je Pravobraniteljice (<https://varazdinski.rtl.hr/vijesti/drustvo/3269133/40-dana-za-zivot-i-najmladji-u-prosvjedu-to-je-manipulacija-djecom-ona-ne-mogu-razumjeti-aktivisticku-poruku/>).

2) Ukras – učenici se indirektno koriste za promoviranje nekog cilja; **odrasli se ne pretvaraju da je cilj osmišljen od strane učenika.** Cilj određuju odrasli i oni donose sve odluke. (Primjer - Djeca u promo materijalima (majice i sl.), ne znaju o čemu se zapravo radi, koji je cilj, niti su uključeni u organizaciju. Stepenica više od prve jer nema pretvaranja.)

3) Tokenizam – učenici naizgled imaju pravo odlučivanja, ali u stvarnosti imaju jako malo utjecaja na to kako će sudjelovati u procesu. (Primjer – sudjelovanje učenika na panelima/konferencijama – učitelji biraju one elokventne koji možda ne predstavljaju „dječji glas”, ne pruža im se prilika da se adekvatno pripreme, publici se ne objašnjava po kojem kriteriju su odabrani...)

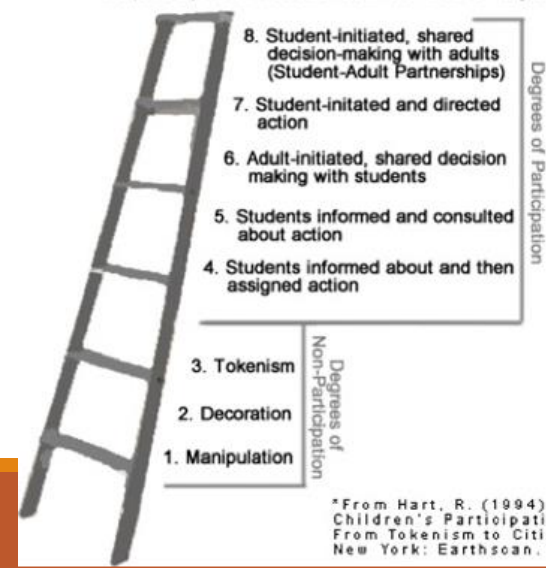
4) Učenici su **upoznati s planom i tada im je zadan zadatak**. Učitelji im zadaju specifične zadatke, te određuju kako će učenici sudjelovati (govoreći im koji je smisao njihovog sudjelovanja). 1. Učenici razumiju cilj projekta; 2. Znaju tko i zašto donosi odluke vezane uz njihovo uključivanje; 3. imaju smislenu, a ne 'dekorativnu' ulogu; 4. sami se prijavljuju za projekt nakon što im je predstavljen.

5) Učitelji se savjetuju s učenicima. Učenici daju svoje **savjete** vezane uz projekte, nastavu, aktivnosti koje su osmišljene i vođene od strane učitelja. Oni su potom **informirani o tome kako će se njihovi savjeti iskoristiti i koji će biti rezultati odluka učitelja**. (Primjer – djeca kao stručni savjetnici odraslima; Nickelodeon).

6) Učitelji **pokreću aktivnosti i dijele odluke s učenicima**. Učenici su uključeni u dizajniranje projekata, nastavnih sati ili aktivnosti pokrenutih od strane odraslih. Mnoge aktivnosti, uključujući donošenje odluka, predavanja i evaluacije rade se zajedno s učenicima. (Primjer – školske novine)

The Ladder of Student Involvement in School
Adapted by Adam Fletcher from the work of Roger Hart*

*From Hart, R. (1994) Children's Participation: From Tokenism to Citizenship. New York: Earthscan.

7) **Učenici pokreću i vode inicijative. Odrasli imaju samo podupiruće uloge.** (Primjer – Bali. Uz podržavajuću okolinu čak i jako mlada djeca mogu raditi iznimne stvari.)

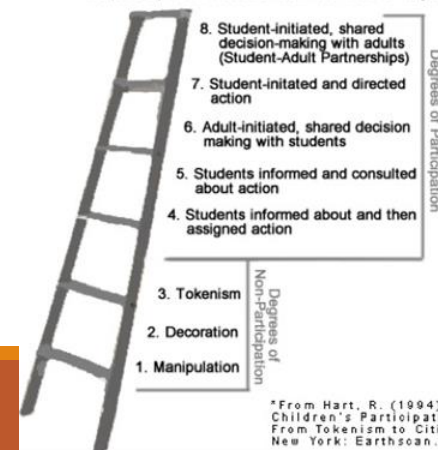

Just like a Christmas present, on December 24th 2018, Bali's Governor Wayan Koster announced that plastic will finally be banned in Bali in 2019.

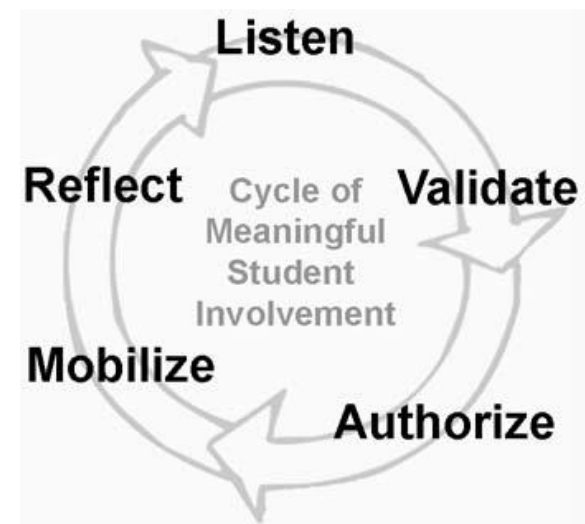
8) **Partnerstvo učenika i odraslih. Učenici pokreću inicijative i donose odluke zajedno s odraslima.** Rad učenika u svim je stupnjevima integriran u proces poboljšanja škole. Učenici imaju ovlaštenje da pokreću promjene.

The Ladder of Student Involvement in School

Adapted by Adam Flatner from the work of Roger Hart*

*From Hart, R. (1994) Children's Participation: From Tokenism to Citizenship. New York: Earthscan.

- 1. korak - SLUŠAJTE** – prvi korak kroz koji učenici mogu s odraslima podijeliti svoje ideje, znanja, iskustva i mišljenja.
- 2. korak - POTVRDITE** - učenici se prihvaćaju kao smislen i značajan partneri koji mogu i trebaju od sebe i svoje škole očekivati odgovornost.
- 3. korak - ODOBRITE** - učenici razvijaju svoje sposobnosti da smisleno doprinose poboljšanju škole kroz dijeljenje vještina, akcijsko planiranje i sudjelovanje na strateškim sastancima.
- 4. Korak - POKRENITE** – zajedniče partnerske akcije učenika i odraslih s ciljem unaprijeđenja škole.
- 5. Korak – OSVRNITE SE** – Odrasli i učenici se moraju zajedno osvrnuti na proces koji su prošli, na to što su naučili, te na to što su bile koristi, a što poteškoće i izazovi. Nakon takve refleksije može se ići ponovno u **korak 1**.